

Spectromorphology

(Denis Smalley)

Bevezetés

- eltűntek az ismert keretek
- szükség van új fogalmakra, hogy beszélni tudjunk az elektroakusztikus zenéről

Definíciók és kontextusok

- spectro- + -morphology: más területekről kölcsönzött fogalmak
- a hallgató szemszögéből beszélünk a zenéről – mi a kapcsolat a kompozíciós módszerekkel?
- kottafajták (performance/realisation/diffusion) és a szonogram – túlzott bizalom az írott/grafikus reprezentációban?
- hagyjuk figyelmen kívül a technológiát! – nincs meg a hagyományos zenélési *aktivitás* (ok->okozat) – a *technological listening* nem célravezető
- milyen zenékre, zenei stílusokra alkalmazható?
- belső/külső szálak – *It is stones falling / It sounds like stones falling / It sounds as if it's behaving like sounds falling*
– *source bonding*
- hangszeres és vokális "forráshoz kötés"
- a zeneszerző füle – *reduced listening*

A gesztus és helyettesítői

- minden zene hallgatásánál automatikusan dekódoljuk a hangzást létrehozó gesztust
- akusztikus zenében egyre távolabb ez a gesztus
- a behelyettesítés négy szintje
 - elsőrendű: hang lesz a gesztusból
 - másodrendű: hangszeres játék
 - harmadrendű: nem vagyunk biztosak a forrásban
 - távoli: gesztusmaradványok

mindkét véglet veszélyes!

Spektromorfológiai várákosok

- a hangszeres zene alapegysége a hang (note)
- 3 "temporal phases": onset – continuant – termination
 - csak megütés
 - megütés --> elhalás
 - fokozatos folyamat
 - + variációk
- a várákosok kulturálisan adottak, és az el. zenénél is működnek

Gesztus és textúra mint formáló elvek

- gesztus-/ textúraalapú zene
- általában kevert
 - gesztusvezérelt / textúravezérelt zene
 - gesture-framing, texture-setting

Strukturális szintek

- nem tagolódik olyan egyértelműen, mint a hagyományos zene
- nincs állandó hierarchia (néha egy darabon belül sem)
- gyakran nincs sok strukturális szint, még ha azt is hisszük
- minden szintre alkalmazhatóak a spektromorf. fogalmak

Strukturális funkciók

onsets

departure

emergence

anacrusis

attack

upbeat

downbeat

continuants

passage

transition

prolongation

maintenance

statement

terminations

arrival

disappearance

closure

release

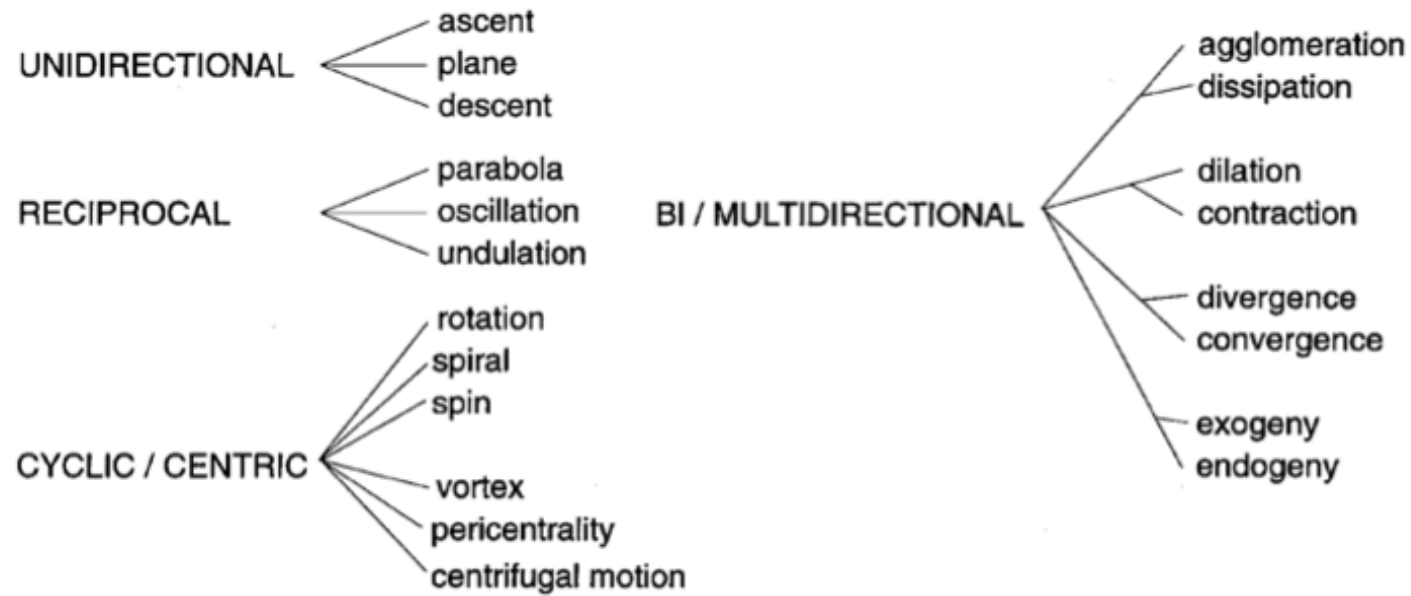
resolution

plane

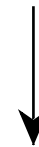
– a funkció-hozzárendelés

- öntudatlan
- folyamatosan felülbírált
- nem mindig egyértelmű
- nem mindig van éles határ

Mozgás és növekedési folyamatok

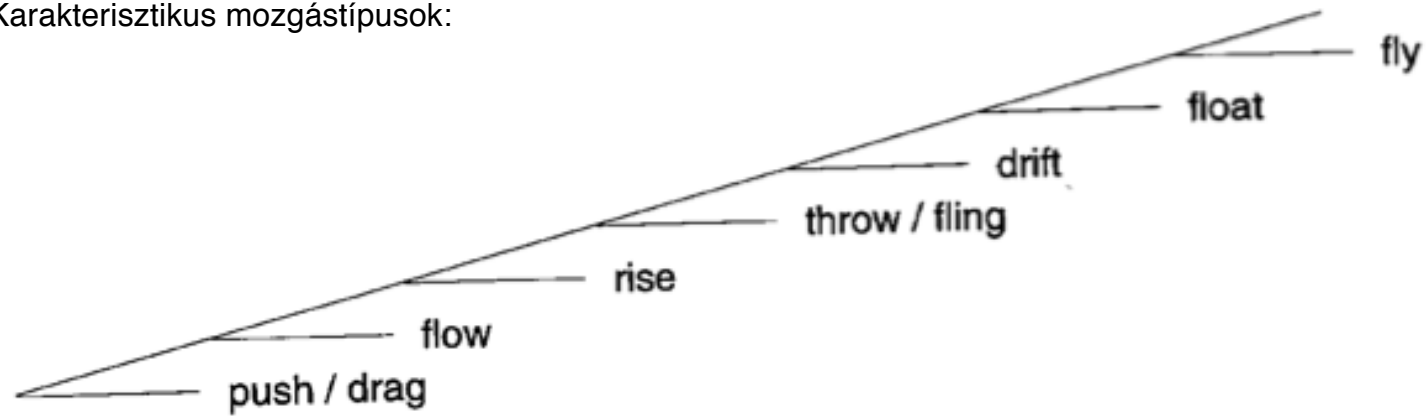
– az irányultság miatt vannak várakozásaink

– inkább növekedés

– gesztus+textúra

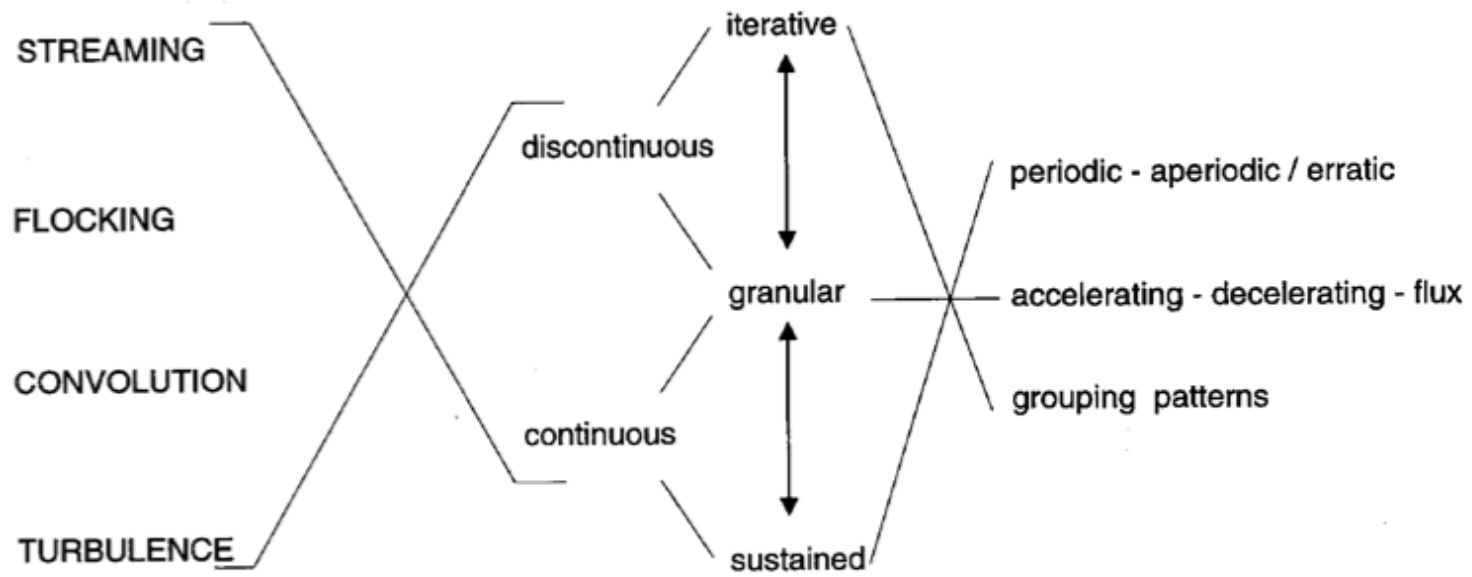
Karakterisztikus mozgástípusok:

Szempontok:

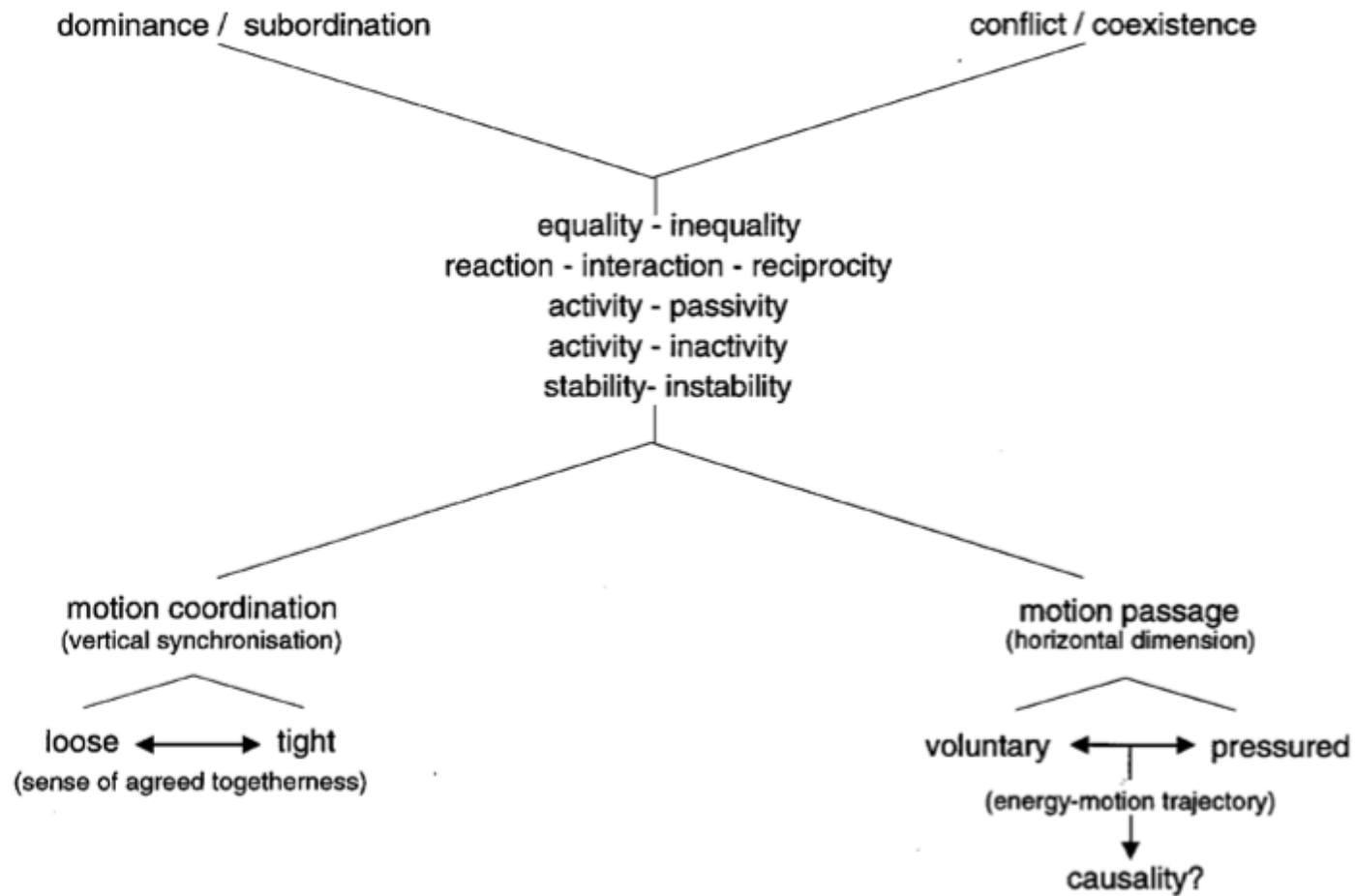
- motion rootedness (mennyire gyökrezik a földben)
- motion launching (keletkezik vagy mindig is létezett)
- contour energy and inflection (mennyi idő kell neki)
- internal texturing (valamennyire konzisztens)

A textúra belső mozgása

Viselkedés

– hogyan viselkednek egymással a különböző spektromorfológiák a zenei kontextusban?

Spektrum

– a source-bonding már hoz magával spektrumra vonatkozó asszociációkat

– a hang (note) fogalmának kettőssége az elektr. zenében

– hagyományos, fuzionáló spektrum

– bemegyünk a hang belsejébe (belső spektrális fókusz)

– hangközszerű / relatív hangmagasság-érzet

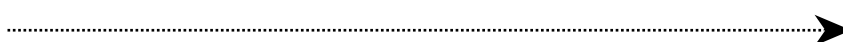

hangcsoportokat (note collectives) hallunk

erre fog koncentrálni a hallgató!

– ha csak 1 hangmagasság van, akkor háttérbe szorul ez a paraméter

– hang <----> zaj

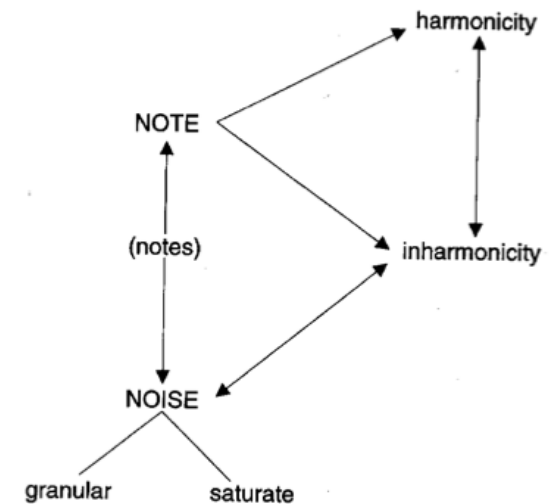

– a zaj fogalma csak a hangmagassághoz képest értelmezhető

– a zajt csak spektromorfológiailag tudjuk leírni

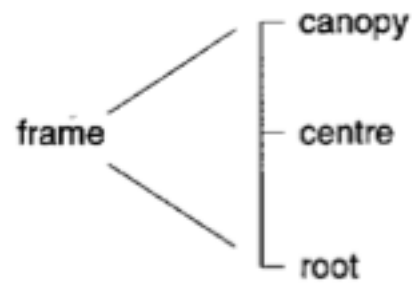
– könnyen átmehetnek egymásba

– harmonikus és inharmonikus

– spektrális tér és sűrűség

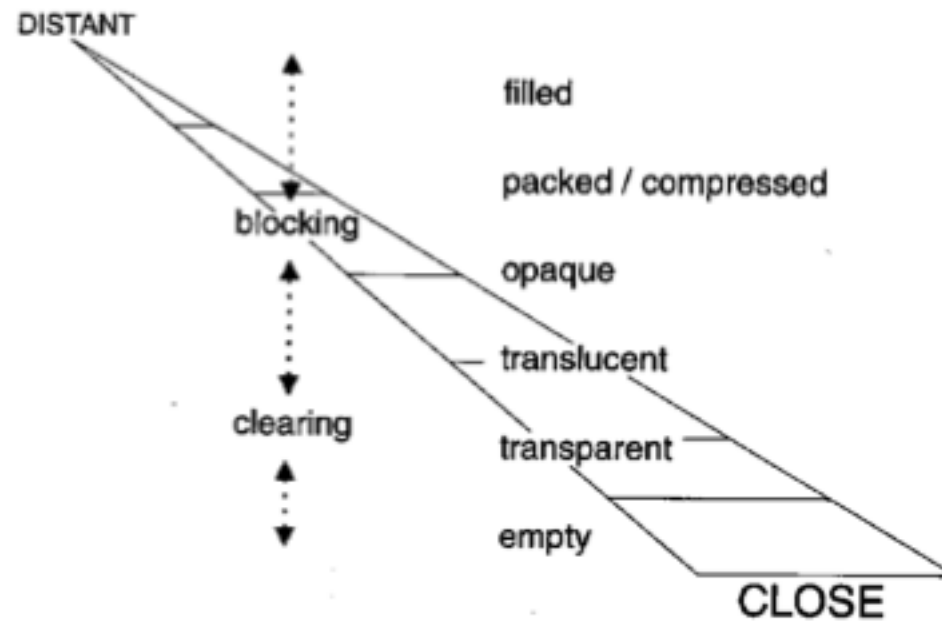
– mennyire van elfoglalva a spektrális tér?

four qualifiers of spectral space

1. emptiness - plenitude
2. diffuseness - concentration
3. streams - interstices
4. overlap - crossover

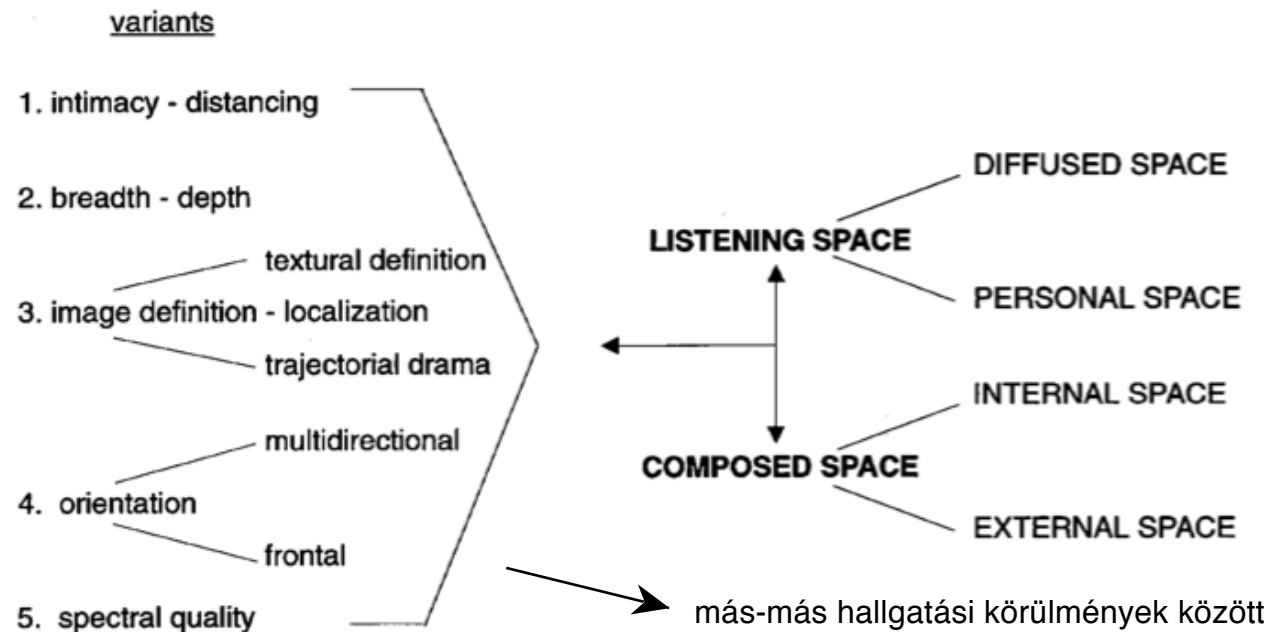
– spektrális sűrűség

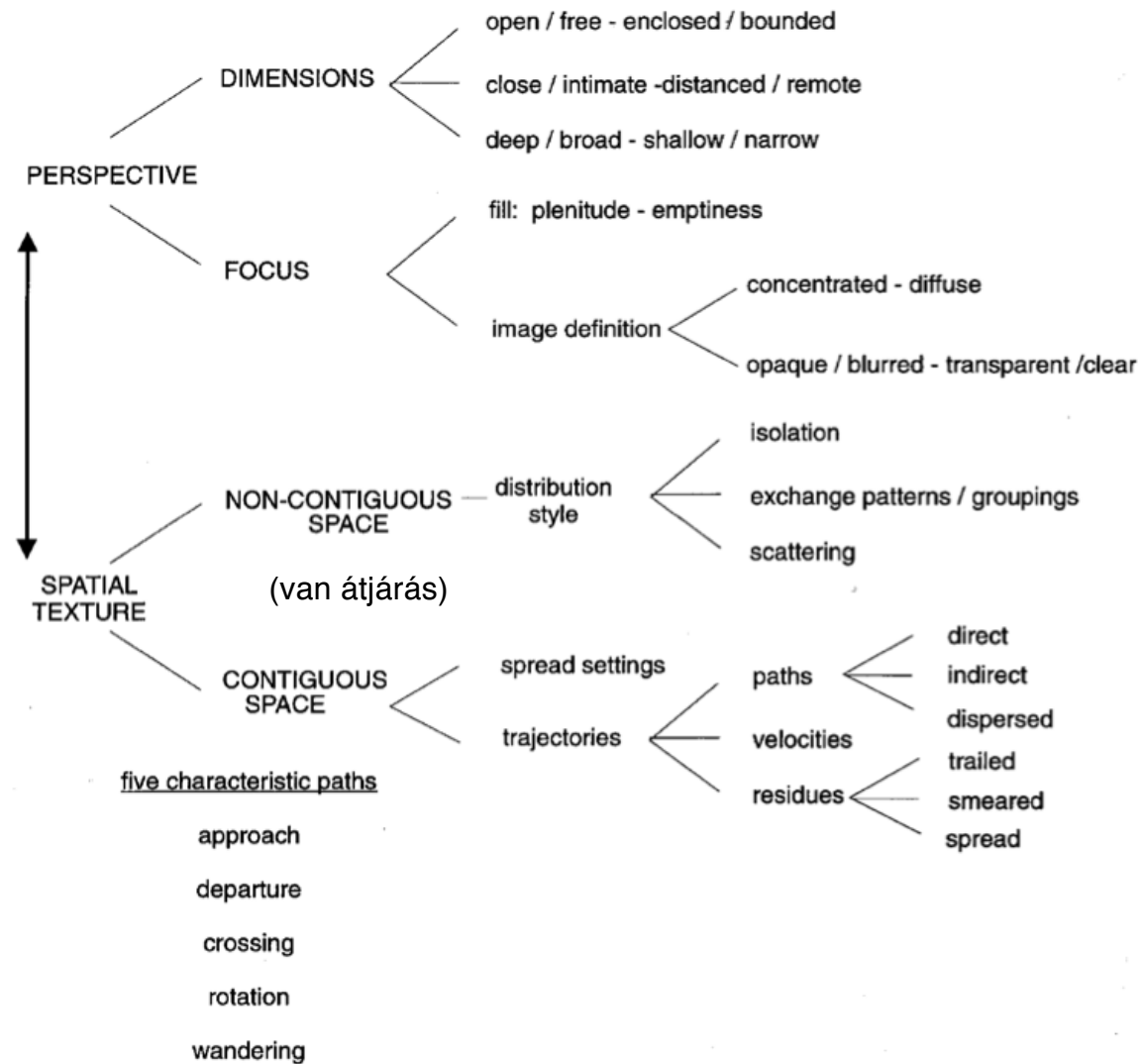
"high density is the enemy of low-level detail"

Tér és térmorfológia

- a magas hangokat kisebbnek és ezért nem a földben gyökerezőnek képzeljük
- könnyebben lokalizálhatóak, mozgékonyabbak a magas hangok
- modellezhetünk valós tereket, de szabadon kombinálhatunk és játszhatunk is velük
- nehéz csak a terekre koncentrálni (a spektromorfológián keresztül) hallgatáskor
- komponált tér és a hallgatás tere

– a külső tér

– egy mű lehetséges tér-stílusai

– egyszeres térbeli elhelyezés

– többszörös térbeli elhelyezés

– szimultán terek

– implikált egyidejűség

– térátvezetés

– terek egyensúlya